

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

ERZURUM TARIMI NİSAN-2025

İl Nüfusu	745.005
İlçe Sayısı	20
Mahalle Sayısı	1.188+700 Mezra
Yüzölçümü	25 Milyon da
Orman Alanı (da)	3,5 Milyon (%13)
Çayır Mera Alanı (da)	15,4 Milyon (%62)
Tarım Alanı (da)	4,7 Milyon (%19)
ÇKS' ye Kayıtlı Tarım Alanı (da)	3,3 Milyon (%68 Toplam Tarım Alanı İçindeki Pay)
Bitkisel Üretim İşletme Sayısı	39.234
Hayvansal Üretim İşlt. Sayısı	39.155 (Aktif İşletmeler)
Toplam Tarımsal İşletme Sayısı	63.371

2025 yılı üretim sezonu için ÇKS'ye toplam 39.659 kayıt yapılmıştır.

➤ Erzurum İli;

- ✓ Ortalama yükseltisi 2.000 metreyi aşan dünyanın en yüksekte kurulmuş, en büyük şehirlerindendir.
- ✓ Türkiye'nin en büyük dördüncü ilidir.
- ✓ 9 ile komşuluğu ile en çok komşusu olan iller arasındadır.
- ✓ Türkiye'nin en çok güneş gören illerinden biri olmasına rağmen, en soğuk illerindendir.

20 ilçenin il merkezine olan uzaklığı kümülatif olarak 1800 km den fazla.

Türkiyenin en uzak 2 noktası 1659 km

**Bitki ürün deseni
Üretim sezonunu
Hayvan hasatlık ve zararlıları
....
etkiliyor.**

Erzurum İli; **20** ilçe, **1.188** mahalleden oluşmaktadır. Tek başına Türkiye'deki mera alanlarının %12'sine ve su potansiyelinin %10'una sahiptir. Barındırdığı jeotermal kaynaklar ile turizm ve sağlık alanlarında olduğu kadar, seracılık ve tarımsal faaliyetler açısından da önemli bir potansiyele sahiptir.

Erzurum, **745.055** nüfusu ve 20 ilçesiyle Türkiye'de en az nüfusa sahip olan büyükşehir belediyesidir. Sürekli göç verme eğilimindeki ilimiz için, kırsal yaşamı güçlendirici projeler önem arz etmektedir.

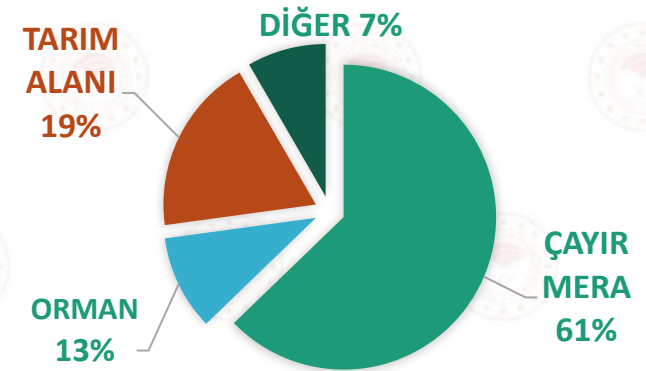
39 bin bitkisel, **39 bin** hayvancılık işletmesi olmak üzere toplamda **63 binin** üzerinde işletme varlığı ile Erzurum da tarım vazgeçilemez sosyal bir gerçekliktir.

İl merkezi hariç ilçelerde hane başına **0,6 tarımsal işletme** düşmektedir.

Kullanım Şekli	Alanı (da)	Oran %
Tarım Alanı	4.723.540	19
Çayır – Mera	15.042.630	61
Orman	3.496.040	13
Yerleşim Alanları ile Göl ve Göletler	1.743.790	7
T O P L A M	25.006.000	100

Kullanım Şekli	2024 Alanı (da)
Tarla Bitkileri	3.794.920
Meyvelikler + Bağ	20.117
Sebzelikler (Örtü Altı Dahil)	11.666
Süs Bitkileri	17
Nadas	389.546
İşlenen Toplam Tarım Alanı	4.216.266
İşlenemeyen Tarım Alanı	507.274
Toplam	4.723.540

İlimiz işlenen tarım alanı bakımından ülke içerisinde %2 pay ile 11. sırada yer almaktadır. İşlenmeyen tarım alanlarının büyük bölümünde çayır otu yetiştirilmek olup diğer bölümü hayvan otlatmada kullanılan yüksek eğime sahip makineli tarıma elverişsiz alanlardan oluşmaktadır,

İlimizde 279 da alanda örtü altı sebze ve meyve yetiştiriciliği yapılmaktadır. (267 adet kayıtlı olmak üzere toplamda 788 adet sera bulunmaktadır.)

- Erzurum' un **472 bin hektar** tarım alanın **% 89'** u işlenmektedir.
- İşlenen Tarım alanın **% 70'** i ÇKS sistemine kayıtlıdır.
- **39 binin** üzerinde bitkisel üretim yapan işletme bulunmaktadır.
- İlimiz **15 milyon da** mera alanıyla mera varlığı bakımından ülkemizde ilk sıralarda yer almaktadır.
- Bitkisel üretim genel anlamda yem bitkileri ve hububat grubu ile hayvancılığı destekleyecek yapıdadır.

	Kriter	Büyükbaş	Küçükbaş	Arı Kolonisi	Et Üretimi (Ton)	Süt Üretimi (Ton)	Bal Üretimi (Ton)
2024	Türkiye	16.986.259	54.902.668	9.224.881	-	-	95.492
	Erzurum	709.861	837.683	136.074	8.192	921.483	964
	Ülke içindeki Payı %	4,17	1,52	1,51			1
	Ülke Sıralaması	3	28	18			24

- Büyükbaş hayvan varlığı bakımından ilimiz ülkemizde **3.** sırada yer almaktadır.
- Hayvan hastalık ve zararlılarıyla mücadele kapsamında 2024 yılında ilimizde;
 - ✓ **3,1** milyon doz aşılama,
 - ✓ **361** hastalık çıkışı,
 - ✓ **277** hastalık sönüşü yapılmıştır.
- Şap aşısına karşı uygulanan etkin aşılama ve mücadele çalışması ile 2023'te **30** olan şap hastalığı çıkış sayısı 2024'te **3'e** indirilmiştir.

Faaliyetin Adı	Büyükbaş (Bin)	Küçükbaş (Bin)	Toplam (Bin)
Küpeleme Çalışmaları	230	330	560
Hayvan Sevkleri	98	255	353

- Erzurum'da 2024 yılında **230 bin** büyükbaş, **330 bin** küçükbaş olmak üzere toplamda **560 bin** hayvan küpelenerek kayıt altına alınmış olup, bu sayı ülke ekonomisine büyük bir katkıdır.
- Erzurum'da 2024 yılında **98 bin** büyükbaş, **255 bin** küçükbaş olmak üzere toplamda **353 bin** hayvan il dışına sevk edilmiştir. Besilik materyal açısından Türkiye'yi besleyen illerin başında gelmektedir.

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

Gıda Kontrol

TÜRKİYE
YÜZYILI

Denetim ve kontrol hizmetleri kapsamında **6.104 adet** gıda ve yem işletmesine **18.461'** un üzerinde denetim yapılmıştır.

Gıda numune alma planları, ihbar/şikayet ve şüphe üzerine **446 adet** numune alınmış olup, olumsuz gelen **40** numunenin takibi yapılmıştır.

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı Gıda ve Yem Kanunu'na aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen **154** işletmeye **7,3 milyon TL** idari para cezası kararı uygulanmıştır.

Tarımsal Planlama ve Destekler

- Üreticilerimize ödenen destekleme miktarı 2002 yılında **57 milyon TL** iken bu miktar 2024 yılında yaklaşık **24 kat** artarak yaklaşık **1,3 milyar TL** olmuştur.
- Son **23** yılda **5,5 milyar TL** üzerinde Erzurum çiftçisine doğrudan destek verildi.

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

Hayvansal Üretim

Süt Sektörü Soğuk Zincir Kurulumu Projesi

Erzurum ili Süt sektörü Soğuk Zincir Kurulumu Projesi Müdürlüğümüzün de desteği ile Erzurum Ticaret Borsası bünyesinde 2018 yılında başlatılmış ve 2019 Mayıs ayında süt toplanmaya başlanmıştır.

Süt soğuk zincirle toplanılarak sanayiye aktarılmıştır. Proje kapsamında;

5 ilçede 43 tonluk toplama merkezi kurulmuş

8 ilçede 108 mahallede 675 adet tank işletmelerin kullanımına verilmiştir.

6 adet 2 tonluk tankı temin ederek proje alanını genişletme çalışmamız devam etmektedir.

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

Hayvansal Üretim

Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Nedenim Var Projesi

Ziraat Bankası, Erzurum Valiliği ve Erzurum İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne ortaklaşa yürütülen Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Nedenim Var Projesi kapsamında

666 yetiştiricimiz **65.396** küçükbaş hayvan alımı gerçekleştirdi.

Proje kapsamında **115 milyona** yakın kredi kullandırıldı.

Projenin devamlılığı **3. etap** uygulamaya konularak proje takibi yapılmaktadır.

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

Hayvansal Üretim

TÜRKİYE
YÜZYILI

- Hayvancılık yatırımlarına **14 Milyon TL** üzerindeki proje desteği ile bireysel ve toplu destekleme oluşturuldu.
- ✓ Kırsal yapıyı güçlendirmek ve makineleşmeyi artırmak adına Bakanlığımız destekli
43 adet küçükbaş süt sağım makinesi (**%75 Hibeli**) **505.250 TL**,
- ✓ Sütün sanayiye aktarılmasında süte değer katmak için DAP Bölge Kalkınma İdaresi destekli
748 adet büyükbaş süt sağım makinesi (**%60 Hibeli**) **7.117.250 TL**
- ✓ Bakanlığımız ve Valiliğimizin desteği ile
117 adet büyükbaş süt sağım makinesi (**%75 Hibeli**) **1.839.750 TL**,

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

Hayvansal Üretim

TÜRKİYE
YÜZYILI

- ✓ Küçükbaş hayvancılıkta işgücünü azaltmak için Bakanlığımız destekli
10 adet koyun kırkım makinesi 505.200 TL,
- ✓ Hayvansal üretimde makineleşmeyi artırmak için Bakanlığımız destekli
17 adet yem ezme makinesi 505.200 TL,
- ✓ Arı sağlığı için (Varroa Mücadelesi için) Bakanlığımız destekli
30 adet oksalik asit buharlaştırıcısı 111.600 TL,
- ✓ Organik arıcılığı yaygınlaştırmak adına Bakanlığımızca desteklenen proje ile
11 arıcının 1.667 kolonisi sertifikalandırıldı.
121 adet boş kovan dağıtıldı. (410.000 TL)

-
- Erzurum'da
Arıcılığı
önemsiyoruz>

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

Hayvansal Üretim

- Bakanlığımızın katkıları ile buzağı ölümlerine karşı **119.370 TL'** lik malzeme desteği (Biberon, Buzağı Battaniyesi, **50'** şer adet Göbek Klipsi, Dezenfektan) sağladık.
- Bakanlığımız ve Valiliğimizin katkıları ile sütün soğuk zincirle sanayiye aktarılması için **3 milyon TL'** lik **6** ünite Süt Soğutma Tankı **2** Tonluk (Konteyner vb.) makine ekipman desteği sağlandı.

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

Hayvansal Üretim

- Bakanlığımız katkıları ile canlı hayvan sevk ve kontrollerinin etkin ve hızlı yapılabilmesi için **471.600 TL** bütçeli **3** adet canlı hayvan sevk kontrol platformu ilimize kazandırıldı.
- Su ürünleri yetiştiriciliğinde **57** yetiştiricilik tesisinde toplam **7.727 ton/yıl** proje kapasitesinin **%85'** inin üzerinde üretim yapılmıştır. Toplam üretimimizin **9 bin tonun** üzerinde olması hedeflenmektedir.

Hayvansal Üretimi desteklemek adına Erzurum çiftçisine 2024 yılında **468 milyon TL** olmak üzere son **23** yılda **2,5 milyar TL** doğrudan destek verilmiştir.

- 10 ilçemizin birer mahallesinde süt hijyeni, sanitasyon, barınak şartları, süt sağım teknikleri, buzağı besleme, süt verimini etkileyen hastalıklar, sütün muhafazası ve taşınması gibi konularda bilgilendirme toplantıları yapıldı .
- Erzurum Süt Çalıştayı yapıldı

T.C. ERZURUM VALİLİĞİ
İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

**ERZURUM
SÜT
ÇALIŞTAYI**

13 Aralık 2024

- **TAKE projesi ile;**
 - ✓ Bitkisel üretimi desteklemek amacı ile **9** ilçede **840 bin TL'** lik, **1.000 dekar** alanda **15 ton nohut** tohumu dağıtıldı.
 - ✓ Sebzeciliği desteklemek amacı ile **10** ilçede **2 milyon TL'** lik, **75 dekar** alanda **202.500 adet fide** dağıtıldı.
 - ✓ Fasulye üretimini yaygınlaştırmak amacı ile **7** ilçede **600 bin TL'** lik, **500 dekar** alanda **5 ton fasulye tohum** dağıtıldı.
- DAP Bölge Kalkınma İdaresi desteği ile bitkisel üretimi desteklemek için il genelinde **37 bin dekarlık** alanda, **19,7 milyon TL'** lik, **935 ton buğday tohumu** dağıtıldı.

- Bakanlığımızca desteklenen proje ile seracılığı geliştirmek için 10 ilçede 1,6 milyon TL' lik, 50 dekar alanı 16 ton sera naylonu ile buluşturduk.
- Bakanlığımızca desteklenen proje ile İYİ Tarım uygulamalarını yaygınlaştırmak için 5 ilçede 217 bin TL' lik, 1.350 kg katı ve 100 litre sıvı gübre, 750 adet tuzak dağıtıldı.
- Bakanlığımızca desteklenen proje ile Coğrafi İşaretli İspir Fasulyesinin Geliştirilmesi için 180 çiftçiye 140 bin TL' lik, 400 litre organik sıvı gübre dağıtıldı.
- Valiliğimizin desteği ile farklı uygulamaları desteklemek için 2 ilçede 50 bin TL' lik 20 bin çilek fidesi dağıtıldı.

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

TÜRKİYE
YÜZYILI

Cuma buluşmaları ile her hafta tüm ilçelerimizde mahalle mahalle ziyaret ederek yaklaşık bin çiftçimizle bir araya geliyoruz.

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

Hedeflerimiz

Sürdürülebilir yaklaşımlar ile kırsal yaşamı güçlendirmek,
Tarımda genç ve kadın nüfusu destekleyerek oranını artırmak,
Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde işletme altyapılarını güçlendirerek büyük kapasiteli işletmeler kurmak,
Et ve süt ürünlerini ilde katma değerli ürünlere dönüştürmek,
Sanayiye aktarılan süt miktarını artırmak,
Ulusal bazda marka değeri yüksek özellikle et ve süt ürünleri işleme konusunda sanayileşme oluşturmak,
İlde hayvan hastalık ve çıkışlarında sürekli azalış eğilimi göstermek için kamu yetiştirici işbirliğini güçlendirmek,
İlk etapta besi konusunda olmak üzere birbirlerini tetikleyen katılımcı Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi oluşturmak,
Tarımda sigortalı yaşamı güçlendirici TARSİM poliçe ve unsur sayısını artırmak,
Bitkisel üretimde sebze ve meyve üretimini güçlendirmek,
Mera altyapısını ve kalitesini güçlendirmek,
Tarımsal faaliyetleri içerisine alan yerel değerlerle entegre turizm faaliyetlerini güçlendirmek,

Hedeflere yönelik

Planlama için Erzurum Tarım Konseyini kurduk,

Entegre yaklaşımlarla tarımsal yapıyı güçlendirmek için besi hayvancılığı konusunda Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi kurulumu için süreç başlatıldı.

Hayvansal üretimin ana unsuru sütü değerli kılarak bölgede hayvancılık sektörünü güçlendirmek adına Erzurum Süt İşleme Tesisi ve Süt Tozu Üretim Tesisi kurulumu için taraflarca işbirliği halindeyiz.

Sera OSB kurulumu için (Pasinler) saha ve yerel çalışmalar takip ediyoruz.

Buzağı ölümlerinin önlenmesi önceliklendirdik. Bu kapsamda DAP Bölge Kalkınma İdaresi ve Atatürk Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi ile proje çalışmalarını yürütüyoruz.

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

Hedeflere yönelik

Sera OSB kurulumu için (Pasinler) saha ve yerel çalışmalar takip ediyoruz.

Buzağı ölümlerinin önlenmesi önceliklendirdik. Bu kapsamda DAP Bölge Kalkınma İdaresi ve Atatürk Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi ile proje çalışmalarını yürütüyoruz.

Besilik materyalde ilimizi güçlendirmek adına Damızlık üretim merkesi projelendirme çalışması yürütüyoruz.

İlimizin bölgesel yapısı ve hayvan hareketliliği dikkate alınarak hayvan hastalık ve zararlıları ile etkin mücadele için tüm tedbirlerde (aşılama, eğitim, yol kontrol noktas, küpele kayıt vb) hassasiyet gösteriliyor.

Bakanlığımız fon kaynakları projeleri dışında yerel bölgesel fon kaynaklı projeler ile ilimiz tarımını güçlendiriyoruz. (DAP Bölge kalkınma idaresine 2026 yılı için 196,7 milyon TL lik 9 proje başvurusu yapıldı)